

บทย่อ สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาไทยชุด A.U.A. Language Center Thai Course สำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เสียง

- 1.1 เพื่อศึกษาว่าการจัดบทเรียนถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์หรือไม่
- 1.2 เพื่อศึกษาเนื้อหาทางการสอนเสียงของแบบเรียน

2. ศัพท์

- 2.1 เพื่อศึกษาว่าแบบเรียนใช้คำศัพท์ที่จะเป็นประโยชน์ในการติดต่อกับเจ้าของภาษาหรือไม่
- 2.2 เพื่อศึกษาว่าจำนวนคำศัพท์มีเพียงพอที่จะนำไปใช้หรือไม่
- 2.3 เพื่อศึกษาว่าการให้ความหมายของศัพท์ได้มีการนำศัพท์ไปสัมพันธ์กับประโยคโดยทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจศัพท์นั้นมากน้อยเพียงใด

3. เนื้อหาทางวัฒนธรรม

- 3.1 เพื่อศึกษาว่าในแต่ละบทเรียนมีความรู้ทางวัฒนธรรมไทยหรือไม่
- 3.2 เพื่อศึกษาว่าความรู้ทางวัฒนธรรมที่เรียนจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนหรือไม่

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. ศึกษาข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจากที่มีผู้ศึกษาไว้
2. สังเกตการสอนภาษาไทยในโรงเรียนนานาชาติเป็นเวลา 4 สัปดาห์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียน และศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ และสังเกตการสอนในสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.อีกเป็นเวลา 1 สัปดาห์

การวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 เรื่อง คือ

1. การสอนเสียงและการฝีกออกเสียง
2. การสอนศัพท์
3. เนื้อหาทางวัฒนธรรม

สำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้ใช้แบบเรียนชุดนี้ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ การสอนเสียง การสอนศัพท์ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับแบบเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนในค่าน เนื้อหาทางวัฒนธรรมกับความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับแบบเรียน ผู้วิจัยได้ประสพเหตุขัดข้องของบางประการ เกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม จึงใช้วิธี สัมภาษณ์แทน

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การสอนเสียง

- 1.1 สำนววจำนวนเสียงที่ปรากฏอยู่ในแบบเรียนทั้ง 3 เล่ม
- 1.2 ทำรายการเสียงที่ผิด
- 1.3 พิจารณาการกระจายและความถี่ในการสอน แล้วทำบัญชีตารางให้

เห็นชัดเจน

2. การสอนศัพท์

- 2.1 สำนววจำนวนคำศัพท์ในแต่ละเล่ม แล้วหาความถี่ในการใช้คำแต่ละคำ
- 2.2 นำคำศัพท์ทั้งหมดมาจัดแยกประเภทและชนิดของคำ เพื่อพิจารณาประ

โยชน์ในการนำไปใช้

- 2.3 พิจารณาการให้ความหมายและความสัมพันธ์ของศัพท์
- 2.4 พิจารณาภาพประกอบคำศัพท์

3. การสอนเนื้อหาทางวัฒนธรรม

- 3.1 สำนวจเนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยที่มีอยู่ในแบบเรียน
- 3.2 พิจารณาความสำคัญและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้

วัฒนธรรมไทยนั้น ๆ

สรุปผลการค้นคว้า และอภิปรายผล

ผลของการค้นคว้าที่จะสรุปได้ดังนี้
 ด้านการสอนเสียง

1. แบบเรียนชุดนี้เรียงลำดับการจัดบทเรียนเป็น ศัพท์ ไวยากรณ์ และเสียง ตามลำดับ
2. แบบเรียนมีการฝึกหน่วยเสียงที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะเสียงที่จะพบเสมอและฝึกมากเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถออกเสียงได้ถูกต้องตามสมควร
 คู่มือแจกแจงตามตารางที่ 1 , 2 และ 3
3. แบบเรียนมีการฝึกออกเสียงพยัญชนะในตำแหน่งท้ายคำด้วย แต่ฝึกเฉพาะเสียงคำตาย และไม่มากพอที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจการออกเสียงที่ถูกต้อง หรือสามารถแก้ความเคยชินในภาษาเดิมได้ เพราะในภาษาไทยเสียงพยัญชนะในตำแหน่งท้ายคำเป็นเสียงอโฆษะทั้งหมด
4. กวีธีในการสอนเสียงที่ใช้คือ การเลียนแบบ (imitation) ได้แก่ การว่าตามคำ วลีหรือประโยค ตามผู้สอน และผู้สอนจะบอกความหมายให้เป็นภาษาอังกฤษ เมื่อเลียนแบบได้คล่องแล้วจึงมีการท่องจำ (memorize) ข้อความที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน
5. การสอนออกเสียงโดยไม่มีกฏนำไปใช้ในบทต่อไปเมื่ออยู่มาก คู่มือจากความถี่ของจำนวนบทที่พบในตารางที่ 3 และ 4 เช่น /c/ สอนทั้งหมด 43 เสียง เป็นเสียงที่ไม่ได้นำไปใช้ต่อ 11 เสียง ได้แก่ จา เจียว เจ้า จัด เจ็บ จวบ จน เจียน จวน จ้ม และ จัง

การสอนศัพท์

1. คำศัพท์ที่สอนในแบบเรียนมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือ มีคำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม คำกล่าวลา คำขอโทษ คำขอใจ และคำขอร้อง¹ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ได้

2. คำศัพท์ที่ผู้เริ่มเรียนจำเป็นต้องรู้ เช่น หมวดคำเกี่ยวกับคน หมวดคำที่เกี่ยวกับกริยา หมวดของใช้ ฯลฯ มีจำนวนมากเพียงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ แต่คำวิสามานยนามโดยเฉพาะชื่อคนมากเกินไป (51 คำ)

กฎการแจกแจงตามตารางที่ 6

3. คำศัพท์ที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน หรือตรงกันข้าม ส่วนมากจะสอนแยกกัน ซึ่งไม่เป็นการประหยัดเวลาในการอธิบาย และผู้เรียนอาจลืมศัพท์เดิมแล้วก็ได้ ถ้าการสอนทั้งระยะห่างกันเกินไป ผู้เรียนที่ใช่แบบเรียนชุดนี้เป็นผู้ใหญ่ การเรียนศัพท์เพื่อให้เข้าใจความหมาย (Recognition) แม้จะต้องเรียนมากคำก็อาจเรียนได้โดยไม่ต้องพัก แต่การประหยัดเวลาเป็นเรื่องสำคัญ

4. การให้ความหมายของคำศัพท์ใช้วิธีแปล เป็นภาษาอังกฤษโดยตลอด ผู้เรียนมีโอกาสที่จะใช้ทักษะการอ่านเอาความหมายได้เฉพาะในบทบทวนเท่านั้น นอกจากนั้นต้องใช้การจำ

5. การสอนศัพท์ในแบบสร้างประโยคจะใช้การฝึกซ้ำในแบบสร้างเดิม เช่น

ถ้าประโยคคำถามลงท้ายว่า ใช่ไหม
ประโยคคำตอบจะขึ้นต้นว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่

¹ คำกล่าวลา - บทที่ 11 เล่ม 1 , คำขอโทษ - บทที่ 2 เล่ม 1 , คำขอใจ - บทที่ 3 เล่ม 1 และคำขอร้อง - บทที่ 41 เล่ม 3

แต่ถ้าประโยคคำถามลงท้ายว่า หรือ
 ประโยคคำตอบจะขึ้นต้นว่า เปลา
 ซึ่งลักษณะ เช่นนี้ไม่ตรงกับแบบสร้างที่คนไทยใช้พูดกันทีเดียวนัก ประโยคที่ลงท้าย
 ว่า "ใช้ไหม" อาจจะตอบว่า "เปลา" ได้ เช่น "คุณไปสายใช้ไหม" อาจตอบว่า "เปลาคะ"

6. กลวิธีในการสอนศัพท์ ใช้การฝึก 2 แบบคือ การฝึกโดยวิธีเทียบแทน
 (Substitution drill) และ การฝึกแบบใช้สถานการณ์ (Situation drill)

6.1 การฝึกโดยวิธีเทียบแทน ได้แก่ การฝึกโดยครูเป็นผู้บอกแบบสร้าง
 ที่ต้องการจะฝึก แล้วครูก็บอกคำที่จะให้เทียบแทนในแบบสร้างนั้น ตัวอย่าง เช่น ในบทที่
 11 เล่ม 1 หน้า 115

ครู	ใส่ไก่	1. ขาย :	ขายไก่
		2. เห็น :	เห็นไก่
ครูบอก	ซื้อ	ผู้เรียนพูด	ซื้อไก่
	ทอด		ทอดไก่
	หมู		ทอดหมู
	ซื้อ		ซื้อหมู

....

6.2 การฝึกโดยใช้สถานการณ์ ครูจะบอกสถานการณ์ให้ และให้ผู้เรียน
 ตอบคำถาม ตัวอย่าง เช่น ในบทที่ 36 เล่ม 2 หน้า 213

สถานการณ์	คุณสุจินต์ไปส่งลูกชายเขาที่ท่าทางวันทุกเช้า
ครูถาม	ใครไปส่งอะ
	ผู้เรียนตอบ
	คุณสุจินต์อะ
	ไปส่งใครอะ
	ลูกเขาอะ
	ลูกชายหรือลูกสาวอะ
	ลูกชายอะ

....

7. การเสนอศัพท์ที่ไม่มีความหมายมีปรากฏอยู่ทั้งในแบบฝึกการฟังและการสลับเสียงสูงต่ำ และในการเขียน ผู้วิจัยได้รับคำบอกเล่าจากผู้เขียนว่า ในส่วนที่ 10 ของทุกบทในแบบเรียนซึ่งเป็นการเขียนนั้น มีไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดด้วยตนเอง แต่การเสนอคำที่ไม่มีความหมายจะเป็นการลดความสนใจของผู้เรียน

8. รูปภาพประกอบคำศัพท์ชัดเจน แต่ขนาดและการจัดวางยังไม่ดีพอ เช่น รูปแมว ในหน้า 175 เล่ม 3 มีขนาดใหญ่จนผิดความจริง และไม่อาจบอกระยะทางไกลใกล้ได้

เนื้อหาทางวัฒนธรรม

1. เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่มีแทรกอยู่ในบางบทนั้นมีไม่มากพอที่จะเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน หรือแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย

2. ในแบบเรียนเล่มที่ 3 มีการฝึกออกเสียงคำลงท้าย (Particles) ซึ่ง เป็นประโยชน์ในการพูดติดต่อกับคนไทย ส่วนวนที่สอนอยู่ในระดับภาษาพูดระหว่างคนคุ้นเคยกัน และในแบบสร้างไม่มีคำสุภาพ "คะ" "ค่ะ" หรือ "ครับ" สำหรับการสอนภาษา เมื่อมีการฝึกมากผู้เรียนก็จะจำและนำไปใช้ได้ (Recall and Use) ระดับของคำภาษาพูดลักษณะนี้ แม้จะเป็นประโยชน์ในการสื่อสาร แต่ก็เป็นการบ่งข้ามเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่มีการใช้ราชาศัพท์ และภาษาสุภาพตามฐานะของบุคคล²

² บรรจบ พันธุเมธา ลักษณะภาษาไทย (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514)

ในเมื่อแบบเรียนไม่ได้สอนภาษาสุภาพตามฐานะของบุคคล ลักษณะประโยคจึงสั้นและห้วน และไม่คอยคำนึงถึงวัฒนธรรมในการใช้ภาษานัก ตัวอย่างเช่น ในบทที่ 20 เล่ม 1 หน้า 229 มีประโยคคำถามว่า "เอากะตาะใหม่พ้อ" "เอาคินสอใหม่แม่" หรือ ในบทสนทนาของบทที่ 59 เล่ม 3 หน้า 203

- ก. คุณจะพูดภาษาอะไร
- ข. จะพูดภาษาไทย
- ก. จะพูดภาษาไทยเทรอ
- ข. พูดภาษาไทยนะซี บอกแล้วอย่างไรละ
-

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบเรียนชุดนี้โดยทั่วไป

1. แบบเรียนชุดนี้เป็นแบบเรียนที่ดีพอใช้สำหรับการเรียนทักษะฟังและพูด คือ
 - 1). ฝึกทักษะในสิ่งที่ เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียน
 - 2). มีประโยชน์และนำไปใช้ได้เร็ว

ส่วนข้อบกพร่องสรุปได้ดังนี้คือ

- 1). คำศัพท์มีการแปล เป็นภาษาอังกฤษ เป็นการฝึกในเรื่องการแปลมากกว่าจะฝึกในด้านความเข้าใจ โดยมีประโยคอธิบายคำศัพท์ในคำที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย
- 2). บทเรียนไม่ได้จัดลำดับความยากง่ายของโครงสร้างภาษา หากแต่สร้างขึ้นตามเนื้อเรื่องเป็นตอน ๆ ไป
- 3). โดยมากการฝึกมักจะไม่เพียงพอหากผู้เรียนไม่ช่วยตัวเองอย่างมากก็จะไม่คิดเป็นนิสัย ถ้าลืมคำใดคำหนึ่งเสีย ก็จะต่อประโยคนั้นไม่ได้

- 4). แบบเรียนต้องการครูผู้สอนที่ชำนาญมาก เพราะการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น
 - 5). แบบเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาน้อยเกินไป
 - 6). การฝึกทบทวนบทสนทนาที่เรียนจากชั้นเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นการส่งเสริมความจำมากกว่าความเข้าใจ
 - 7). บทสนทนานั้นน้อยไปเมื่อเทียบกับศัพท์ใหม่ในแต่ละบท ศัพท์ที่เรียนแล้วไม่นำไปใช้จึงมีจำนวนมากขึ้นในบทหลัง ๆ
2. บทเรียนที่จัดไว้ในแบบเรียนชุดนี้มีเนื้อหาที่จะสอนได้จบในเวลาที่กำหนดไว้
 3. แต่ละบทเรียนมีความต่อเนื่องกันพอสมควร
 4. บทเรียนฝึกการฟังและการพูดมากที่สุด
 5. บทเรียนไม่มีการฝึกทักษะอ่านและเขียน แต่เสนอตัวเขียนภาษาไทยเพื่อการเขียนไว้เฉย ๆ และส่วนมากเป็นคำที่ไม่มี ความหมาย
 6. โดยทั่วไปแบบเรียนมีการฝึกทักษะฟังและพูดมากที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

ขอเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในด้านการฝึกออกเสียงและการสอนศัพท์ของแบบเรียนชุดนี้ นับว่ามีความเหมาะสมสมควรสำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศที่ต้องการพูดภาษาไทย แต่ยังมีข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงใคร่จะเสนอแนะดังนี้

ขอเสนอแนะสำหรับผู้จัดทำแบบเรียน

1. ด้านการสอนเสียง

1.1 ควรมีการสอนคำต่างระดับเสียงในพยัญชนะและสระเดียวกันให้

มากขึ้น เพราะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะภาษาไทย และเกิดความเคยชินต่อระดับเสียงสูงต่ำในภาษา

1.2 ควรมีการฝึกเสียงพยัญชนะท้ายให้ครบทุกเสียง เพราะจะเป็นการลดปัญหาความเคยชินต่อตัวสะกดในภาษาถิ่นของผู้เรียน

1.3 ควรมีการเปรียบเทียบเสียงสระสั้น-ยาวในฐานที่เกิดเดียวกัน ทั้งการฝึกออกเสียงสระตามลำพัง การฝึกเป็นคำพยางค์ปิด และการนำมาใช้ในประโยคเดียวกัน

1.4 ควรมีการเปรียบเทียบเสียงที่มีปัญหาให้มากขึ้น สำหรับแบบเรียนชุดนี้มีการเปรียบเทียบเฉพาะ 2 เสียง ซึ่งในบทหลัง ๆ เมื่อผู้เรียนออกเสียงได้แล้วควรมีการเทียบมากกว่า 2 เสียงได้ โดยเฉพาะการเปรียบเทียบ 3 เสียง ในพยัญชนะเสียงหยุด เช่น ในบทที่ 26 ฝึกเสียง /b,p,ph/ มีศัพท์ บีม บอก เบ้ม , บ้า บ้อน ปู่ และ พ่อ แพ้ พี่ แบบสร้างที่ฝึกเป็น บีมบอกเบ้ม เบ้มบอกบีม ฯลฯ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าฝึกในแบบสร้าง บีมบอกเบ้ม ปู่บอกเบ้ม ปู่บอกพ่อ ฯลฯ ก็จะสามารถฝึกออกเสียงพยัญชนะเสียงหยุดได้แม่นยำยิ่งขึ้น

2. ด้านการสอนศัพท์

2.1 เมื่อแบบเรียนชุดนี้มีเจตนาที่จะสอนทักษะเพียงการฟังและการพูด ตัวอักษรภาษาไทยก็เป็นส่วนเกินความจำเป็น เพราะในภาษาไทยตัวเขียนและการออกเสียงไม่ตรงกันมืออยู่มาก เช่น ในอักษรนำ ผู้เรียนจะเกิดความสับสนถ้านำตัวอักษรที่เห็นไปฝึกเรียนด้วยตนเอง และการจับทเรียนเช่นนี้ไม่เป็นการประหยัด

2.2 ตามปรกติของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ การรู้คำศัพท์มาก ๆ ไม่จำเป็นเท่าการรู้วิธีนำศัพท์นั้น ๆ มาใช้ เมื่อสอนศัพท์ใหม่และไม่แสดงการนำคำเหล่านั้นมาเรียงกันเพื่อสื่อความหมาย จะเป็นเหตุให้ผู้เรียนสับสนและไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร จึงควรนำศัพท์ที่สอนไปใช้ให้มากขึ้น

2.3 ควรจัดระบบความหมายของศัพท์ให้เป็นระเบียบที่แน่นอนว่า คำหลายพยางค์หรือคำประสม เมื่อแยกออกเสียง เป็นพยางค์เดี่ยว ๆ แล้วจะให้ความหมายหรือไม่ เพราะในแบบเรียนนี้ บางครั้งก็ให้ความหมายทุกพยางค์ แต่บางครั้งก็ไม่ให้ เช่น โนมที่ 2 หน้า 15 เล่ม 1 สอนศัพท์ ขอโทษ เมื่อแยกเป็น 2 พยางค์ ขอ โโทษ แปลความหมายให้ทั้งสองคำ แต่โนมที่ 6 หน้า 57 เล่ม 1 สอนศัพท์ รู้จัก เมื่อแยกเป็น 2 พยางค์ รู้ จัก ก็ไม่แปลความหมายของคำทั้งสองคำให้ เป็นต้น

3. คำนวณเนื้อหาทางวัฒนธรรม

3.1 ควรมีการสอนบทสนทนาที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมบ้าง เพราะเท่าที่ปรากฏอยู่ในบทสนทนา คำว่า "สวัสดิ์ครับ" "สวัสดิ์ค่ะ" ไม่ได้ใช้ให้สม่ำเสมอ บทสนทนาที่มีเนื้อเรื่องคำนวณจากทาง การเดินทางไปยังสถานที่สำคัญ ๆ และวันสำคัญต่าง ๆ ควรได้มีอยู่บ้างในแบบเรียน

3.2 ควรมีการสอนศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เช่น ไหว้ กราบ ขอความกรุณา ขอประทานโทษ ขอภัย ในเนื้อเรื่องและบทสนทนาด้วยบ้าง เพราะจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมทางการใช้ภาษามากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

1. 1. ควรจะมีการวิจัยแบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศที่ผลิตขึ้นใช้ในประเทศต่าง ๆ เพื่อศึกษาถึงความถูกต้องและความเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางค่านิยมวัฒนธรรมไทย

2. สำหรับแบบเรียนชุดนี้ ควรมีการวิเคราะห์ลักษณะแบบสร้างที่นำมาเสนอว่าเหมาะสมตามจิตวิทยาในการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร